

Nr 4.

Ankom till Riksdagens kansli den 21 mars 1911 kl. 3 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att åstadkomma enhetlighet vid lönerogleringar inom statsförvaltningen m. m.

I en inom Andra kammaren väckt motion nr 273 ha herrar *Tynell* *Motionen.* och *Rissén* hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla,

»att åtgärder måtte vidtagas i syfte att, i den mån ske kan, enhetlighet och likformighet i jämförliga hänseenden må för framtiden komma till stånd vid regleringar af löneförhållanden för statens verk och myndigheter, vid omorganisation af desamma äfvensom i fråga om de för dem gällande instruktioner eller reglementen; samt

att för ernående häraf förslag från olika verk, myndigheter eller specialkommittéer rörande lönerogleringar, omorganisationer samt nya eller ändrade instruktioner eller reglementen måtte, innan de till slutlig pröfning företagas, göras till föremål för granskning och yttrande af en kommission eller delegation, bestående af dels särskilda, på dessa områden förfarna och sakkunniga personer och dels ombud eller representanter för den tjänstemannaklass inom respektive verk, som ärendena kunna beröra.»

Till stöd för sin hemställan ha motionärerna anfört:

»Sistlidet år hemställde undertecknade uti motion nr 72, att Riksdagen *Motiveringen.* ville besluta att i skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla,

Bihang till Riksd. prot. 1911. 9 Saml. 2 Afd. 1 Band. 2 Ser. 4 Häft. (Nr 4). 1

dels om utredning: 1) huruvida det skulle blifva för staten ekonomiskt fördelaktigt att i stället för hittills tillämpade systemet med särskilda lönereglerings- och omorganisationskommittéer inrätta en obligatorisk utrednings- och förslagsafgifvande byrå eller kommission, samt, fränsedt den ekonomiska sidan häraf, 2) huruvida för framtiden löneregleringar och omorganisationer lämpligen kunna och böra för vinnandet af likformighet i löne-, befordrings- och andra hänseenden för så många statens verk som möjligt underställas en sådan byrås eller kommissions utredning och förslag; och

dels att Kungl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga förslag i ärendet.

I den motivering, som föregick ofvananförda framställning, erinrade vi bland annat om, att en mängd kommittéer år efter år varit i verksamhet för att förbereda och afgifva förslag i lönereglerings- och omorganisationsfrågor, och att sådana kommittéer med olika sammansättning under de senaste åren varit tillsatta för telegrafverket, statens järnvägar, postverket, tullverket m. fl., samt att dessa olika kommittéer icke förmått afgifva förslag till enhetliga eller likformiga bestämmelser för de personalgrupper inom de olika verken, hvilka i fråga om ekonomiska behof och social ställning kunna vara jämförbara.

Motionen, som afsåg, att Riksdagen borde taga i öfvervägande, dels huruvida kommande löneregleringar och omorganisationer för jämförbara verk kunna centraliseras och dels huruvida utredningar och förslag för dessa kunna erhållas för mindre kostnader än hittills varit fallet, erhöi ett i princip enhälligt tillstyrkande utlåtande från Andra kammarens tillfälliga utskott nr 4. Då detta utlåtande (nr 3) vid behandlingen i kammaren den 26 februari 1910 blef föremål för en vidtgående debatt, som klart och tydligt ådagalade, att ärendet har sin stora betydelse för framtiden, finna vi oss föranlåtna att, helst som frågan afslogs med endast tjugu rösters majoritet, återupptaga densamma i år, men med framställning af yrkandet i annan form.

Hänvisande till motionen från fjolåret och utskottets yttrande däröfver bedja vi få tillägga, att, äfven om största antalet af statens verk icke för närvarande stå omedelbart inför ny lönereglering eller omorganisation, det icke torde vara önskvärdt eller nyttigt att för framtiden åsidosätta krafvet på uppnående af likformighet eller enhetlighet inom statens skilda verk så långt ske kan beträffande löneregleringar, omorganisationer, instruktionsbestämmelser och dylikt.

Mycket missnöje har alstrats ibland jämförbara personalgrupper inom de olika verken därför, att det gifvits med sparsammare hand åt ett verk, men med gifmildare åt ett annat, skapats mindre befordringsmöjligheter inom ett verk än inom ett annat, pensionerats med lägre belopp för det ena verket än för det andra o. s. v. Likformighet är icke tillfinnandes i den grad, som bort kunna uppnås, icke ens inom kommunikationsverken, där förutsättningar synbarligen finnas för att lika principer skulle kunna följas utan svårighet.

Ett enkelt studium af de bestämmelser, som rörande andragna förhållanden tillämpas vid telegrafverket, statens järnvägar, postverket, tullverket m. fl., är tillräckligt för hvar och en att blifva öfvertygad om, hvilka olikheter som äro rådande verken emellan. Exempel därå äro tillfinnandes i förut omnämnda utskottsutlåtande (sidorna 4 och 5), ehuru dessa endast till en del angifva, huru det verkligen står till.

Vill man noggrant söka utforska verkliga anledningen till de rådande missförhållandena, får man snart nog klart för sig, att det hufvudsakligen beror därpå, att det icke funnits på förhand uppdragna bestämda grundlinier i hithörande hänseenden, som de olika kommittéerna, verkens olika styrelser, de olika regeringarne och riksdagarne kunnat följa. Och »tillståndet» kommer säkerligen framdeles att allt mer och mer förvärras, därest icke lämpliga åtgärder i tid vidtagas. Framhållas bör dock i detta sammanhang, gentemot den antydda bristande öfverensstämmelsen mellan af olika kommittéer eller myndigheter utarbetade förslag, att det vill synas, som om lönereglerykommittén af år 1902 i allmänhet sökt följa enhetliga grunder.

Att åstadkomma ändring till det bättre för framtiden i afseende å rådande missförhållanden torde enklast kunna ske därigenom, att särskilda grundläggande allmänbestämmelser uppgöras, efter hvilka de skilda verkens personalgrupper omsider kunna få sina tjänstgörings-, aflönings-, befordrings-, pensions- och andra förhållanden ordnade på ett så enhetligt och likformigt sätt som möjligt, samt att dessa allmänbestämmelser efter hand tagas i tillämpning vid förekommande lönerogleringar och omorganisationer. Lämpligt synes därför vara, att förut omnämnda lönerogleringskommitté af år 1902, som ännu fungerar, finge i uppdrag att på grund af inhämtade erfarenheter uppgöra erforderliga allmänbestämmelser, samt att vid förefallande behof ett antal lämpliga personer med ledning af sådana bestämmelser finge justera, komplettera eller i öfrigt företaga åtgärder med för-

slag i löneregerings-, omorganisations- m. fl. frågor, som slutligen skola behandlas af regering och Riksdag.»

Andra kammarens tillfälliga utskott har i ärendet yttrat följande.

Andra kam-
marens
utskotts
yttrande.

»Såsom motionärerna framhålla, har 1902 års löneregeringskommitté sökt i möjligaste mån tillämpa enhetliga grunder vid utarbetandet af förslag till reglering af löneförhållanden m. m. för de ämbetsverk och institutioner, den haft att behandla. I sitt betänkande nr 1, som afgafs samtidigt med kommitténs förslag rörande kammarkollegiet, uppställde kommittén allmänna grunder för reglering af löneförhållandena inom de centrala ämbetsverken. Dessa grunder afse, bland annat, förbud för stats-tjänare att utan särskildt tillstånd med innehafvande tjänst förena annan aflönad befattning, skyldighet för dem att dagligen under viss angifven tid vara tillstädes å tjänsterummen, normalaflöning för befattningshafvare i olika grader, beräkning af löneafdrag för fri bostad, aflöningsförmåner vid förordnande å ledig tjänst och upphörande af skyldigheten att ställa uppördssäkerhet. Kommittén framlade i sammanhang härmed åtskilliga förslag syftande till förenkling i arbetet hos de centrala ämbetsverken äfvensom beträffande revision af samma ämbetsverks instruktioner i syfte att åstadkomma ytterligare förenkling och önskvärd likformighet.

Orsaken till att de af löneregeringskommittén sålunda uppställda principerna icke alltid blifvit tillämpade vid genomförande af löneregeringar för de olika verken, måste i främsta rummet sökas däri, att särskilda specialkommittéer, i allmänhet utan beröring med hvarandra eller med 1902 års löneregeringskommitté, utarbetat löneregeringsförslag för särskilda verk, hvilka förslag sedan i hufvudsak vunnit Riksdagens godkännande. Genom dylika specialkommittéers tillsättande, exempelvis för löneregering vid statens järnvägar, postverket, telegrafverket och tullverket, hafva de såsom nödvändiga ansedda löneregeringarna för dessa verk kunnat med skyndsamhet genomföras, men denna fördel har vunnits på bekostnad af likformigheten, hvars berättigade kraf blifvit i hög grad åsidosatta.

Sålunda kan det förklaras, att det, oafsedt arvoden af enbart tjänstgöringspenningars natur, lär finnas mer än 250 lönetyper allenast inom de civila ämbetsverk och institutioner, hvilkas aflöningar reglerats under de tio senaste åren. Äfven om man medgifver, att, med hänsyn till verkens olika natur och uppgifter, fullständig likformighet är omöjlig att åstadkomma, lär det dock vara alldeles uppenbart, att de förefintliga olikheterna äro långt flera, än som betingas af nyss antydda skäl.

Till sakens belysning har utskottet gjort följande axplockning i vissa af de under senare åren fastställda löneregleringarna och instruktionerna.

Nedannämnda tjänstemän, som alla hafva en begynnelseaflöning enligt stat af 3,000 kronor, åtnjuta ålderstillägg till olika belopp, så att slutaflöningen utgör:

för assistent vid fångvårdsstaten (Långholmen)	kr. 3,800: —
» telegrafkommissarie af 1:sta lönegraden	» 3,800: —
» stationsinspektor å 3:dje klassens station	» 3,900: —
» rektor vid blindskolan (Växjö)	» 4,000: —
» konsistoriinotarie (Kalmar)	» 4,000: —
» fiskeriassistent.....	» 4,000: —
» kamrerare vid musikaliska akademien	» 4,125: —
» tullfiskal	» 4,200: —
» telegrafdirektör af 2:dra lönegraden	» 4,200: —
» läroverksadjunkt	» 5,000: —
» kontrollör af 2:dra lönegraden vid telegrafverket.....	» 5,000: —
och för linjeingenjör vid telegrafverket	» 5,500: —

Ålderstilläggen till dessa tjänstemän utgå på följande sätt:

till assistenten vid fångvårdsstaten med 400 kr. efter 5 år och med ytterligare 400 kr. efter 10 år, hvilka belopp anses tillhöra lönen;

till telegrafkommissarien med 400 kr. efter 3 år och med ytterligare 400 kr. efter 6 år, hvilka belopp anses tillhöra lönen;

till stationsinspektoren med 300, 600 och 900 kr. efter respektive 3, 6 och 9 år, af hvilka belopp *tre fjärdedelar* anses tillhöra lönen;

till rektorn vid blindskolan med 500 och 1,000 kr. efter respektive 5 och 10 år, af hvilka belopp respektive *350* och *700 kr.* anses tillhöra lönen;

till konsistoriinotarien och fiskeriassistenten med 500 kr. efter 5 år och 1,000 kr. efter 10 år, hvilka belopp anses tillhöra lönen;

till kamreraren vid musikaliska akademien med 375, 750 och 1,125 kr. efter respektive 5, 10 och 15 år, hvilka belopp anses tillhöra lönen;

till tullfiskal med 400 kr. efter 3 år, med ytterligare 400 kr. efter 6 år och med än ytterligare 400 kr. efter 9 år, af hvilka belopp respektive *250, 200 och 200 kr.* anses tillhöra lönen;

till telegrafdirektören med 400 kr. efter 3 år, med ytterligare 400 kr. efter 6 år och med än ytterligare 400 kr. efter 9 år, hvilka belopp anses tillhöra lönen;

till läroverksadjunkten med 500, 1,000, 1,500 och 2,000 kr. efter respektive 5, 10, 15 och 20 år, af hvilka belopp 350, 700, 1,050 och 1,400 kr. anses tillhöra lönen;

till telegrafkontrollören med 400 kr. fem gånger med 3 års mellanrum, af hvilka ålderstillägg respektive 40, 240, 240, 240 och 240 kr. anses såsom lön;

samt till linjeingenjören med respektive 400, 400, 400, 400, 400 och 500 kr. efter respektive 3, 6, 9, 12, 15 och 18 år, af hvilka belopp respektive 40, 240, 240, 240, 240 och 300 kr. anses tillhöra lönen.

Utöfver förenämnda löneförmåner åtnjuta stationsinspektoren samt telegrafkommissarien och telegrafdirektören provision efter olika grunder.

Högsta pensionen för ofvanberörda tjänstemän, ordnade efter slutaflöningens storlek, utgör:

för assistenten vid fångvårdsstaten	kr. 2,700: —
» telegrafkommissarien	» 3,800: —
» stationsinspektoren	» 3,276: —
» rektorn vid blindskolan	» 2,700: —
» konsistoriinotarien	» 3,000: —
» fiskeriassistenten	» 2,800: —
» kamreraren vid musikaliska akademien	» 2,780: —
» tullfiskalen	» 2,000: —
» telegrafdirektören	» 4,200: —
» läroverksadjunkten	» 3,400: —
» telegrafkontrollören	» 3,000: —
och för linjeingenjören	» 3,000: —

En revisor i statskontoret erhåller en begynnelseaflöning af 4,000 kr. samt 3 ålderstillägg, hvart och ett å 500 kr., efter 5, 10 och 15 år. En revisor hos generalpoststyrelsen börjar med 4,200 kr. samt erhåller ålderstillägg å resp. 400, 400 och 500 kr. efter 3, 6 och 9 år. Under det tionde tjänstgöringsåret åtnjuter sålunda den förre, af hvilken kräfvades akademisk examen, 4,500 kr., den senare däremot, af hvilken icke kräfvades sådan examen, 5,500 kr. Att minimiarbetstiden å tjänsterummet är en timme längre hos generalpoststyrelsen än i statskontoret räcker ej till att motivera denna oformlighet.

En byråchef i telegrafstyrelsen, med 9,000 kronors högsta aflöning, får vid sjukdomsförfall behålla 5,400 kr. En byråchef i statskontoret, med 8,700 kronors högsta aflöning, får vid sjukdom behålla 6,200 kr. I pension erhåller den förre 5,500 kr. och den senare 5,600 kr. Den högre aflönade tjänstemannen får alltså vid sjukdom nöja sig med betydligt mindre betalning än den lägre aflönade, hvarjämte hans pension är mindre. Och dock fastställdes lönereglingarna för dessa båda verk vid samma riksdag, år 1907.

Perioderna för ålderstillägg utgöra:

vid statens järnvägar 3 år;

» postverket 2, 3 och 5 år;

» telegrafverket 2 och 3 år;

» tullverket 3 och 5 år; och

» centrala ämbetsverk i allmänhet 5 år.

Vid de flesta nyreglerade verk anses ålderstilläggen tillhöra *lönen*. Många undantag från denna regel finnes dock. Exempelvis må anföras, att af adjunktens och lektorens vid de allmänna läroverken ålderstillägg 70 procent anses tillhöra *lönen*, att vid statens hospital och asyler af vissa befattningshafvares ålderstillägg två tredjedelar räknas till lönen, samt att vid statens järnvägar arfvode — med undantag af det till generaldirektören, till öfverdirektören, till järnvägsfullmäktig och till öfverrevisor utgående — som öfverstiger 3,900 kr., fördelas till två tredjedelar i lön och en tredjedel i tjänstgöringspenningar, hvaremot af arfvode till belopp af 3,900 kr. och därunder intill 2,100 kr. tre fjärdedelar utgöra lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar samt af arfvode å 2,100 kr. och därunder fyra femtedelar lön och en femtedel tjänstgöringspenningar. Vid post-, telegraf- och tullverken fördelas aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar, med ledning af särskildt för hvart verk utarbetade, sinsemellan olika tabeller.

Postvaktmästares och postiljoners hela ålderstillägg anses, i strid mot förhållandet beträffande andra tjänster, tillhöra *tjänstgöringspenningarna*.

I vanliga fall tillgodoföres en tjänsteman endast *ett* ålderstillägg i sänder, men vissa befattningshafvare vid statens järnvägar kunna, då de i tre år åtnjutit aflöning till visst belopp, på en gång tilläggas *två* eller flera ålderstillägg.

Beloppen af lön och tjänstgöringspenningar äro i allmänhet bestämda i afrundade tal, åtminstone till hela krontal, men i lönestaterna för rikets hospital och asyler hafva beloppen, för år räknadt, i vissa fall satts till bråkdelar af kronor.

Uppbördsprovision utgår efter olika grunder till en del tjänstemän vid statens järnvägar och telegrafverket, men däremot icke till tjänsteman vid postverket. Såsom en egendomlighet må påpekas, att provision till vissa tjänstemän i telegrafverket utgår med garanteradt minimibelopp (450 kronor).

I olikhet mot förhållandet i andra verk — utom statens järnvägar — äger tjänsteman vid postverket uppbära tjänstgöringspenningar jämväl »under den tid, som han på uppdrag af generalpoststyrelsen användt för att utom sin tjänstgöringsort göra iakttagelser i posttjänsten eller idka språkstudier eller som åtgätt för fullgörande af de skyldigheter, hvilka ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid civilstatens änke- och pupillkassa».

Tjänsteman, som på förordnande uppehåller ledig tjänst, får i allmänhet uppbära endast tjänstgöringspenningarna. Vid statens järnvägar och telegrafverket åtnjuter dock den, som på förordnande förvaltar ledig befattning, alla med densamma förenade aflöningsförmåner.

Vid postverket gäller, att »tjänsteman, som på förordnande förvaltar ledig tjänst, äger att, likasom ock vikarie i succession efter honom, under tiden åtnjuta fast aflöning till samma belopp, som han skulle hafva uppburit å sin egen tjänst, samt dessutom skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålles, och å andra sidan den vikarierandes egen befattning».

Vid tullverkets lokalförvaltning tillfaller aflöning vid ledig tjänst, »som i vanlig ordning återbesättes», tullstatens enskilda pensionsinrättning, i den mån densamma icke erfordras för tjänstens uppehållande under ledigheten.

Anmärkningsarfvode till tjänsteman vid generalpoststyrelsen, domänstyrelsen, kammarrätten och fångvårdsstyrelsen m. fl. verk utgår med 15 procent å det anmärkta beloppet, därest detta icke öfverstiger 500 kronor,

samt med 10 procent å högre belopp, dock att för belopp mellan 500 och 750 kronor arfvodet utgår med 75 kronor.

Till tjänsteman i generaltullstyrelsen utgår anmärkningsarfvode med 15 procent, *utan* nyss angifna begränsning.

Kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter lämnas vid järnvägsstaten åt *all* vid distrikten anställd personal äfvensom åt där anställda tjänstemäns af *lägre grad* hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

Vid telegrafverket lämnas kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter allenast åt linjemästare, linjeförmän, stationsförmän, vaktmästare m. fl. dylika underordnade funktionärer, men däremot hvarken åt högre tjänstemän eller åt tjänstemäns hustrur och barn.

I regel hafva kvinnliga tjänstemän tillagts ålderstillägg till lägre belopp än med dem jämförliga manliga tjänstemän. Undantag härifrån bilda kvinnliga seminarieadjunkter och ämneslärarinnor vid högre lärarinneseminarier och statens samskolor; hvart och ett till dem utgående ålderstillägg har nämligen bestämts till 500 kronor.

Synnerligen bjärt framträder bristen på enhetlighet i de mångskiftande allmänna bestämmelser, som vid statens järnvägar samt telegraf-, post- och tullverken gälla angående ortstillägg och därmed jämförliga aflöningsförhöjningar. Utskottet lämnar här med ledning af för verken gällande reglementen en redogörelse för dessa bestämmelser.

I. Statens järnvägar.

Dyrortstillägg utgår med 60 kronor om året till tjänstemän af *lägre grad*, hvilkas arfvode icke öfverstiger 1,500 kronor och som äro placerade i städer med minst 15,000 invånare samt, hvad stockholmstrakten angår, å stationer och bansträckor utom Stockholm till och med Älfsjö, Järfva och Värtan.

Kallortstillägg utgår till samtliga tjänstemän å vissa bansträckor med 5 kronor i månaden, å andra bansträckor med 10 kronor i månaden, å ännu andra bansträckor med 15 kronor i månaden, till tjänstemännen å banafdelningen vid linjen Abisko—Riksgränsen med 30 kronor i månaden och till öfriga tjänstemän vid nyssnämnda linje med 20 kronor i månaden.

Dyrorts- och kallortstillägg anses tillhöra *lönen*.

II. Telegrafverket.

Assistent, telegrafist, vaktföreståndare, interurbantefonist, linjeförman af 1:sta lönegraden och reparatör, stationerade å ort, där de allmänna lefnadskostnaderna äro särskildt höga, äga, så länge de tjänstgöra å sådan ort, uppbära tilläggsarfvode, utgående, enligt af telegrafstyrelsen fastställda grunder, med 10 eller 15 procent af dem tillkommande aflöning.

Linjeförman af 1:sta lönegraden och reparatör, som i stället för fri bostad åtnjuta hyresbidrag, äga, ifall de uppbära tilläggsarfvode, beräkna enahanda tillägg äfven å sådant bidrag.

III. Postverket.

Postmästare af klasserna 3 och 4, kontrollörer, förste postexpeditörer, postexpeditörer, förste postvaktmästare, förste postiljoner, postvaktmästare och postiljoner, stationerade å ort, där de allmänna lefnadskostnaderna äro särskildt höga, äga, så länge de tjänstgöra å sådan ort, uppbära ortstillägg, utgående enligt af generalpoststyrelsen fastställda grunder, med följande belopp, för år räknadt:

till omförmälda *tjänstemän af högre grad* med 15 eller 10 procent af den fasta aflöningen, dock högst 450 respektive 300 kronor till manlig tjänsteman och högst 225 respektive 150 kronor till kvinnlig tjänsteman;

till omförmälda *tjänstemän af lägre grad*

antingen med 250 kronor, med förhöjning efter 5 år till 300 kronor och efter 10 år till 350 kronor,

eller med 200 kronor, med förhöjning efter 5 år till 250 kronor och efter 10 år till 300 kronor,

eller med 150 kronor.

Ortstillägg, som utgår till tjänsteman af högre grad, anses såsom lön, men medför icke höjning af pensionsunderlaget; ortstillägg, som åtnjutes af tjänsteman af lägre grad, anses såsom tjänstgöringspenningar.

Beträffande förhöjning af ortstillägget åt tjänsteman af lägre grad gälla enahanda bestämmelser som i fråga om förhöjning af den fasta aflöningen.

IV. Tullverket.

Ortstillägg utgår till tjänstemän vid lokalförvaltningarna i Stockholm, Haparanda och Riksgränsen med 10 procent af »begynnelselönen» vid vederbörande tjänst, dock högst 300 kronor årligen.

Såsom belysande i sistberörda ämne må här anföras följande.

I Haparanda åtnjuta posttjänstemännen af högre grad icke något ortstillägg. Hvad tjänstemännen vid telegrafverket vidkommer, erhöilo de dylikt tillägg intill slutet af år 1910, då det indrogs. *Samtidigt* därmed tilldelades tulltjänstemännen i Haparanda ortstillägg. I det kommittébetänkande, som låg till grund för tullverkets aflöningsstat, förklara sig kommitterade icke kunna för det dåvarande föreslå ortstillägg å andra platser än Stockholm, Riksgränsen och Haparanda, hvilka platser företrädesvis ansågos uppfylla villkoren för beviljande af ortstillägg.

Vid utfärdande af instruktioner har på senare tiden, i motsats till hvad som ännu förekommer i vissa åren 1907 och 1908 utfärdade instruktioner, i allmänhet rätteligen skilts på *straffet* suspension och *säkerhetsåtgärden* afstängning från tjänstgöring, så att det stadgats, att den sistnämnda åtgärden, men ej straffet, kan gå i verkställighet utan hinder af besvärs anförande.

I en den 18 november 1910 utfärdad kungl. kungörelse angående tillägg till förut utfärdade bestämmelser rörande organisation af marinistaben och denna stabs verksamhet i fredstid har emellertid insmugit sig föreskrift, att suspension eller afsättning går i verkställighet oberoende af anförda besvär.

Vid en granskning af aflöningsstater och instruktioner finner man jämväl i en oändlig mängd andra fall än de här ofvan exempelvis anförda brist på öfverensstämmelse och enhetlighet, utan att i de flesta fall någon giltig anledning till sådan olikhet torde kunna påvisas.

Hade särskilda, på löneregleringsområdet sakkunniga män satts i tillfälle att från enhetlighetens synpunkt granska och justera de löneregleringsförslag, som utarbetats af de skilda specialkommittéerna, skulle säkerligen större likformighet, till gagn i mer än ett afseende, hafva kommit till stånd. Att Kungl. Maj:ts regering med dess tunga arbetsbörda eller Riksdagen, som har att behandla så mångskiftande frågor, skulle hafva tid att tränga in i alla detaljer, har man knappast rätt att begära.

Att för åstadkommande af likformighet — ehuru önskelig i och för sig — upprifva redan fastställda löneregleringar bör ju icke komma i fråga, och motionärerna hafva ej heller begärt något sådant, utan påyrka endast, att vid framtida löneregleringar och omorganisationer af statens verk likformighet och enhetlighet måtte åvägabringas.

Enligt hvad utskottet inhämtat, har regeringen på senaste tiden i åtskilliga fall åt 1902 års lönereglerykommitté uppdragit att, helt eller delvis, granska de förslag till lönerogleringar, som framlagts af andra kommittéer. Ett bifall till motionärernas framställning skulle alltså endast innebära en vidare utveckling af redan införd praxis. En kommission eller delegation eller, såsom det kanske lämpligare bör uttryckas, särskilda sakkunniga personer med de förutsättningar och det uppdrag, som motionärerna tänkt sig, borde enligt utskottets åsikt blifva till stort gagn genom åstadkommandet af största möjliga likformighet vid blifvande lönerogleringar. Det må dock uttryckligen betonas, att denna kommission eller samling af sakkunniga ej bör äga karaktär af ett ämbetsverk. Ledamöterna, hvilkas antal synes utskottet knappast behöfva sättas högre än till 3 eller 4, böra ej åtnjuta annan ersättning än arfvode för den tid, under hvilken de äro inkallade för att utarbeta eller granska löneroglerings-, omorganisations-, instruktions- eller dylika förslag.

Motionärernas yrkande, att ett eller flera ombud eller representanter för den tjänstemannakår, som beröres af ett hos en dylik kommission anhängigt ärende, därvid böra inkallas för att lämna upplysningar och med rätt att till protokollet anteckna sin mening, finner utskottet böra beaktas, därest icke särskilda skäl, såsom anhängigt ärendes mindre betydande beskaffenhet eller annan dylik omständighet, föranleda till undantag.

Vid behandling af vidlyftigare ärenden hos 1902 års lönerogleringskommitté plägar i allmänhet en eller flera s. k. specialledamöter vara förordnade att deltaga i kommitténs öfverläggningar, med rätt att till kommitténs protokoll afgifva särskildt yttrande, om så erfordras.

På grund af det anförda får utskottet hemställa, det Andra kammaren måtte i anledning af herrar Tynells och Risséns förevarande motion för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att, i den mån ske kan, enhetlighet och likformighet i jämförliga hänseenden må för framtiden komma till stånd vid reglering af löneförhållanden för statens verk och myndigheter, vid omorganisation af desamma, äfvensom i fråga om de för dem gällande instruktioner och reglementen; samt

att för ernående häraf förslag från olika verk, myndigheter eller specialkommittéer rörande lönerogleringar, omorganisationer samt nya eller ändrade instruktioner eller reglementen måtte, innan de till slutlig pröfning företagas, göras till föremål för granskning och yttrande af sär-

skilda, på dessa områden förfarna och sakkunniga personer äfvensom, där sådant anses erforderligt, ombud eller representanter för de institutioner, som ärendena beröra.»

Denna utskottets hemställan har af Andra kammaren bifallits, hvar-
efter beslutet delgifvits Första kammaren, som hänvisat ärendet till sitt
andra tillfälliga utskott. *Andra kam-*
marens beslut.

Utöfver de af motionärerna och Andra kammarens tillfälliga utskott *Första kam-*
påvisade ojämnheterna vid utförda löneregleringar för statens verk och *marens*
myndigheter samt brist på likformighet rörande de för dem gällande in- *utskotts ytt-*
struktioner eller reglementen skulle säkerligen än flera exempel i samma *rande.*
riktning kunna anföras.

Det bör dock måhända medgifvas, att åtskilliga af dessa till synes omotiverade ojämnheter kunna hafva berättigad grund i säregna förhållanden rörande det verk löneregleringen afsett och där sådana olikheter vid jämförelse med andra verk förefinnas. En medverkande orsak härtill kan hafva varit de olika befodringsutsikter, som på vissa tjänster förefinnas, jämförda med andra, eller nödvändigheten att vid vissa verks reglering taga hänsyn till där redan rådande löneförhållanden, hvilkas lämnande å sido skulle hafva försvårat och fördröjt regleringens genomförande. Svårighet torde ock hafva i åtskilliga fall uppstått och fortfarande komma att uppstå vid bedömandet af, hvilka löntagare som inom olika verk och inrättningar böra anses vara så med hvarandra jämställda, att aflöningsförmånerna bort eller böra för dem vara i allt lika. Understundom torde för ett sådant bedömande erfordras en ingående granskning af alla på frågan inverkan omständigheter, utan att dock resultatet af granskningen kommer att af alla erkännas vara fullt riktig. Därtill kommer, att det icke alltid kunnat och väl äfven för framtiden icke kan undvikas, att vissa ojämnheter vid senare jämförelser befinnas hafva uppkommit genom af Riksdagen beslutade afvikelser från föreslagna aflöningsatser.

Men äfven om icke alla ojämnheter i berörda afseenden kunnat undvikas eller önskvärd likformighet i instruktioner och reglementen vinnas, därest sådana åtgärder, som dem motionärerna afsett och Andra kammaren med den beslutade skrifvelsen velat framkalla, blifvit tidigare vidtagna, lär det likväl icke kunna förnekas, att åtskilligt på den vägen skulle hafva kunnat ernås samt för framtiden borde söka uppnås till undvikande af de många olägenheter och orsaker till missnöje, som genom dylika ojämnheter och olikformigheter framkallats.

Andra kammarens utskott har påpekat, att regeringen på seuaste tiden

i åtskilliga fall åt 1902 års ännu fungerande löneregringskommitté uppdragit att, helt eller delvis, granska de förslag till löneregringar, som framlagts af andra kommittéer, och uttalat, att ett bifall till motionärernas framställning endast skulle innebära en vidare utveckling af redan införd praxis, samt, med framhållande af det beaktansvärda däri, att representeranter för den tjänstemannakår, som af anhängigt ärende beröres, inkallas för att lämna upplysningar, med rätt att få sin mening till protokollet antecknad, påpekat, att vid behandling af vidlyftigare ärenden hos 1902 års löneregringskommitté i allmänhet en eller flera så kallade specialledamöter plägat vara förordnade att deltaga i kommitténs öfverläggningar, med rätt att till kommitténs protokoll afgifva särskildt yttrande, om så erfordrats.

Ett fortsatt konsekvent anlitande af denna utväg till vinnande af enhetlighet och likformighet i jämförliga hänseenden anser utskottet vara att förorda, men att redan nu göra ett uttalande, huru dylik granskning lämpligen borde åvägabringas, när den tid kommer, då nämnda löneregringskommitté icke vidare finnes att för ändamålet tillgå, synes utskottet vara mindre lämpligt. Måhända skulle den behöfliga granskningen då befinnas bäst kunna ordnas af Kungl. Maj:t utan nu ifrågasatta närmare anvisning från Riksdagens sida.

Med hänsyn härtill får utskottet hemställa,

att Första kammaren behagade så till vida biträda Andra kammarens i ärendet fattade beslut, att Första kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att, i den mån ske kan, enhetlighet och likformighet i jämförliga hänseenden må för framtiden komma till stånd vid reglering af löneförhållanden för statens verk och myndigheter, vid omorganisation af desamma, äfvensom i fråga om de för dem gällande instruktioner och reglementen.

Stockholm den 21 mars 1911.

På utskottets vägnar:

H. BIÖRKLUND.